

Arbeidsmarkedet nå - januar 2012

"Arbeidsmarkedet nå" er et månedlig notat fra seksjon for Utredning i Arbeids- og velferdsdirektoratet.

Notatet er skrevet av Johannes Sørbo Johannes.Sorbo@nav.no, 2. februar 2012.

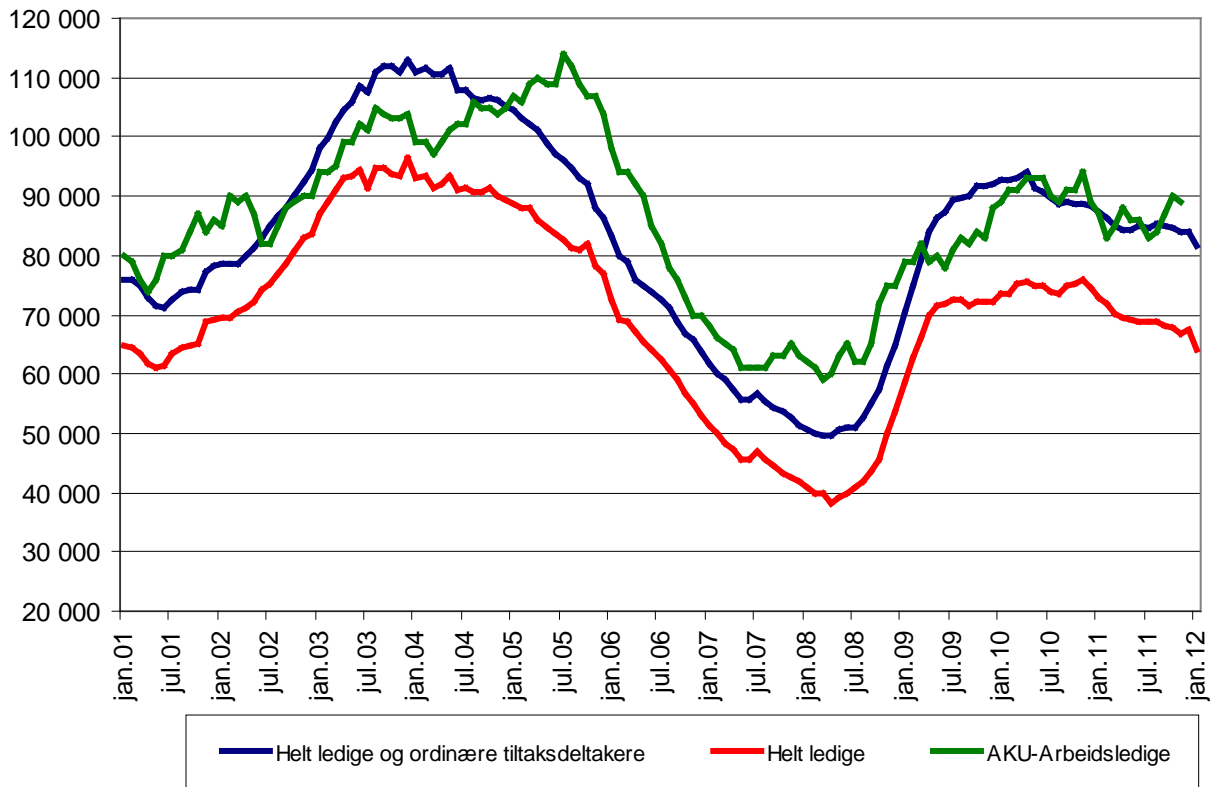
Stor nedgang i ledigheten

Ved utgangen av januar var det registrert 71 500 helt ledige hos NAV. Dette utgjør 2,8 prosent av arbeidsstyrken. Sammenlignet med januar i fjor er det 9 800 (-12 %) færre registrerte helt ledige.

Når vi justerer for normale sesongsvingninger har antallet helt ledige gått ned med 3 400 i desember, mens summen av antallet ordinære tiltaksdeltakere og helt ledige gikk ned med 2 300. Nedgangen vi så i ledigheten i høst har altså forsterket seg i januar.

Tilgangen på nye arbeidssøkere¹ som melder seg til NAV holder seg stabil på samme nivå som de siste to månedene, men er fortsatt noe høyere enn i fjor vår. Etter en nedgang gjennom sommeren, har antallet nye ledige stillinger tatt seg noe opp igjen de siste månedene, og er nå på om lag samme nivå som i fjor vår.

Figur 1. Utviklingen i antallet registrerte helt arbeidsledige, summen av ordinære tiltaksdeltakere og arbeidsledige ifølge Statistisk sentralbyrås arbeidskraftsundersøkelse (AKU). Sesongjusterte tall. Januar 2001 – januar 2012.

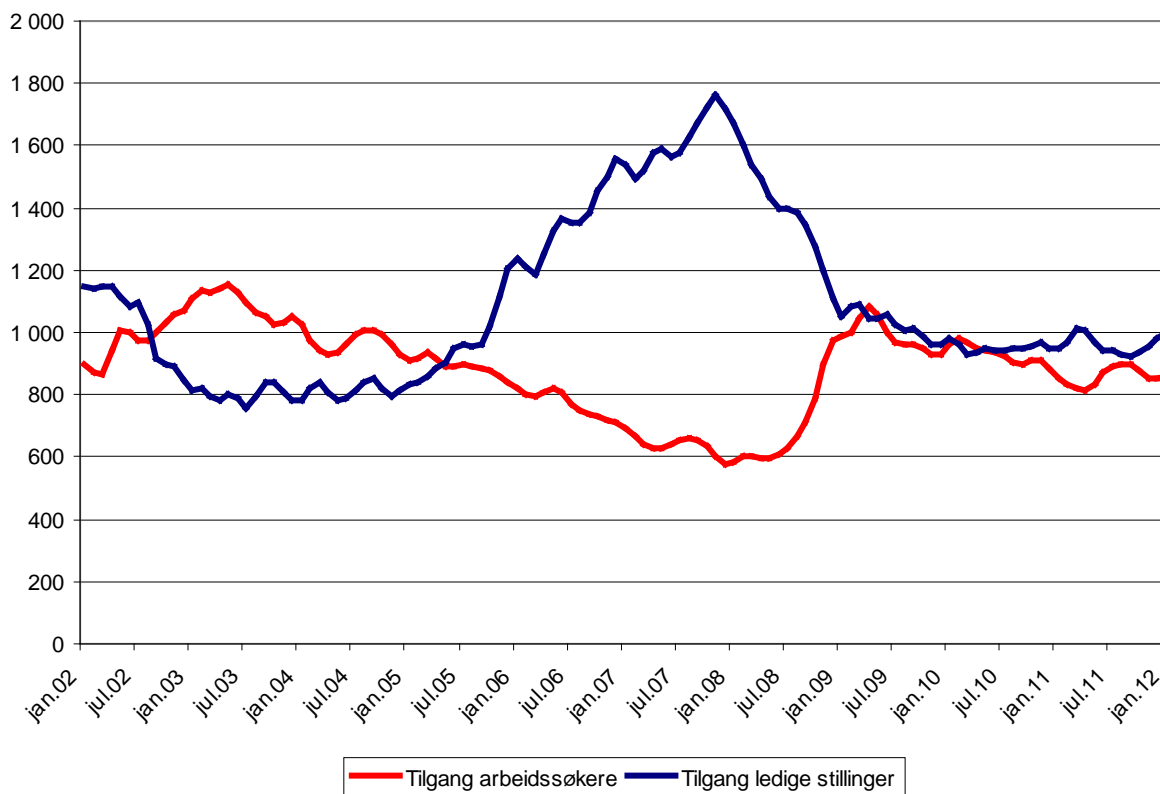
Kilde: NAV og SSB

¹ Inkluderer helt arbeidsledige, delvis arbeidsledige, ordinære tiltaksdeltakere og andre arbeidssøkere.

Stabil tilgang på nye arbeidssøkere

Tilgangen på nye arbeidssøkere har holdt seg stabil de siste tre månedene, og er nå på samme nivå som for ett år siden. Dersom vi kun ser på helt ledige, var det 15 800 som hadde vært arbeidssøkere i mindre enn 4 uker ved utgangen av januar. Dette er en nedgang på 2 prosent fra januar i fjor. Det er for menn vi ser en nedgang i antallet helt ledig med kort arbeidssøkervarighet, mens det for kvinner er en liten økning.

Figur 2. Tilgang av arbeidssøkere per virkedag og tilgang av ledige stillinger per virkedag.² Trend. Januar 2002 - januar 2012.

Kilde: NAV

Liten økning i tilgangen på ledige stillinger

Tilgangen på nye ledige stillinger har økt de siste månedene, og i løpet av januar ble det i år lyst ut 12 prosent flere stillinger per virkedag enn i januar i fjor. Det er særlig innenfor bygge- og anleggsarbeid (33 %)³ at det lyses ut flere stillinger enn i fjor, men også innen barne- og ungdomsarbeid (23 %) og helse-, pleie- og omsorgsykker (22 %) lyses det nå ut flere ledige stillinger.

Utviklingen i norsk økonomi

Statistisk sentralbyrås konjunkturbarometer for 4. kvartal viser at de norske industribedriftene er noe mer optimistiske enn de var i 3. kvartal, og venter en moderat vekst i både produksjon og sysselsettingen de nærmeste månedene. Barometeret bekrefter imidlertid todelingen av norsk

² Omfatter stillinger utlyst i media, registrert av arbeidsgiver på nav.no eller meldt til NAV.

³ På grunn av innføring av ny yrkesinndeling er endringen fra i fjor kun et estimat, se avsnittet "spesielle forhold" nederst i notatet for nærmere forklaring.

industri, ved at det er den innenlandske etterspørselen som øker, mens eksportbedriftene melder om en negativ utvikling. Den norske PMI-indeksen for januar viser også at industribedriftene nå er betydelig mer optimistiske enn de var før jul, og venter økt aktivitet framover.

Husholdningenes varekonsum gikk ned med 0,1 prosent fra november til desember. Det var en nedgang i kjøp av matvarer og biler som dro ned konsumet, mens kjøp av klær, sportsutstyr og elektroniske varer økte. Varekonsumet har dermed holdt seg stabilt gjennom 2011, og er omtrent på samme nivå som ved inngangen av året.

Salget av nye boliger var 11 prosent høyere i 4. kvartal 2011 enn 4. kvartal 2010, og var dermed rekordhøyt ifølge Boligprodusentenes forening. Statistikk fra SSB viser også at byggingen av nye boliger økte klart i 2011. I perioden fra januar til november ble det igangsatt bygging av 28 prosent flere nye boliger i 2011 enn i 2010. Norske banker har imidlertid meldt at de har begynt å stramme inn på utlånspraksisen overfor husholdningene, og at de ventet å stramme ytterligere inn på dette i 1. kvartal i år. Dette vil i så fall også kunne påvirke etterspørselen etter boliger, men hvor stor effekten blir er foreløpig usikkert.

Ifølge SSB var handelsoverskuddet i desember 10,8 prosent høyere enn samme tid i fjor, og verken handelsoverskuddet eller eksporten har vært så høyt siden 2008. Det var særlig eksportverdien av olje og gass som økte. Eksportverdien av fisk falt med 500 millioner kroner fra desember 2010, til tross for økt eksportvolum. Også eksporten av metaller utenom jern og stål falt klart. Eksportverdien var 641 millioner kroner mindre enn i desember 2010.

Utviklingen internasjonalt

Den økonomiske veksten i USA er nå på vei opp. Fra 3. til 4. kvartal økte BNP med 2,8 prosent, målt i årlig rate. Veksten har dermed tatt seg opp gjennom hele 2011, til tross for negative bidrag fra offentlig sektor hvor budsjettinnstramminger fører til redusert aktivitet. Arbeidsmarkedet ser også ut til å være i bedring. Sysselsettingsveksten har tatt seg noe opp de siste månedene, mens ledigheten har falt. I desember var ledigheten på 8,5 prosent.

I Europa har det meste det siste året handlet om eurokrisen og hvordan denne skal løses. Det er nå foreslått en plan for et felles finanspolitisk regelverk for medlemslandene i EU, samt en styrking av IMF's utlånskapasitet gjennom nye lån fra EU-landene. Det nye finanspolitiske regelverket skal begrense størrelsen på medlemslandenes offentlige budsjettunderskudd og offentlig gjeld. Regelverket skal sikre at ingen medlemsland skal ha mulighet til å bygge opp en gjeld de ikke kan betjene.

For å redusere rentekostnadene for de gjeldstyngede eurolandene, har Den europeiske sentralbanken (ESB) kjøpt statsobligasjoner fra disse landene. Dette demper landenes lånekostnader ved at økt etterspørsel etter statsobligasjoner isolert sett fører til at statsrentene holdes lavere enn de ellers kunne vært. I tillegg ga ESB i desember ut 500 milliarder euro i lån til bankene i eurosonen. Renten på italienske og spanske statsobligasjoner har også falt betydelig den siste måneden, noe som kan tyde på at de ulike tiltakene har hatt effekt.

Det internasjonale pengefondet (IMF) kom i januar med nye prognoser for utviklingen i verdensøkonomien. De har nå revidert ned anslaget for den globale veksten i 2012 fra 4,0 prosent i prognosen fra september til 3,3 prosent i den siste prognosen. Særlig kraftig har de revidert ned veksten i eurosonen, hvor de nå venter resesjon. De venter også at veksten i de framvoksende økonomiene vil bli lavere i 2012 enn den var i 2011.

Bedriftene i eurosonen var i januar mer optimistiske enn de har vært de siste månedene, i følge den europeiske PMI-indeksen. Særlig i Tyskland venter bedriftene nå bedre tider, men også i Frankrike og resten av eurosonen har optimismen økt. Dersom bedriftenes forventninger slår til vil ikke eurosonen gå inn i en resesjon med det første, men ha positiv vekst i BNP.

I Storbritannia falt BNP med 0,2 prosent i 4. kvartal, og BNP er dermed fortsatt 4 prosent lavere enn det var på sitt høyest i 2008. Arbeidsledigheten har også økt gjennom 2011, men veksten ser ut til å ha flatet noe ut mot slutten av året.

For eurosonen samlet var arbeidsledigheten på 10,4 prosent i desember, mens den for hele EU var på 9,9 prosent. Arbeidsledigheten har falt i 14 land og steget i 12 det siste året, og er nå høyest i Spania (22,9 %) og lavest i Østerrike (4,1 %). Mest bekymringsverdig er den svært høye ungdomsledigheten i mange land. I Spania er ungdomsledigheten på 49 prosent, mens den for hele eurosonen var på 21 prosent.

I Sverige steg ledigheten noe i desember, og var på 7,5 prosent. Sysselsettingsveksten har også avtatt, og med svært lav økonomisk veksten i Europa er sannsynligheten stor for at veksten vil falle også i Sverige.

Ledigheten fortsetter å falle i bygg og anlegg

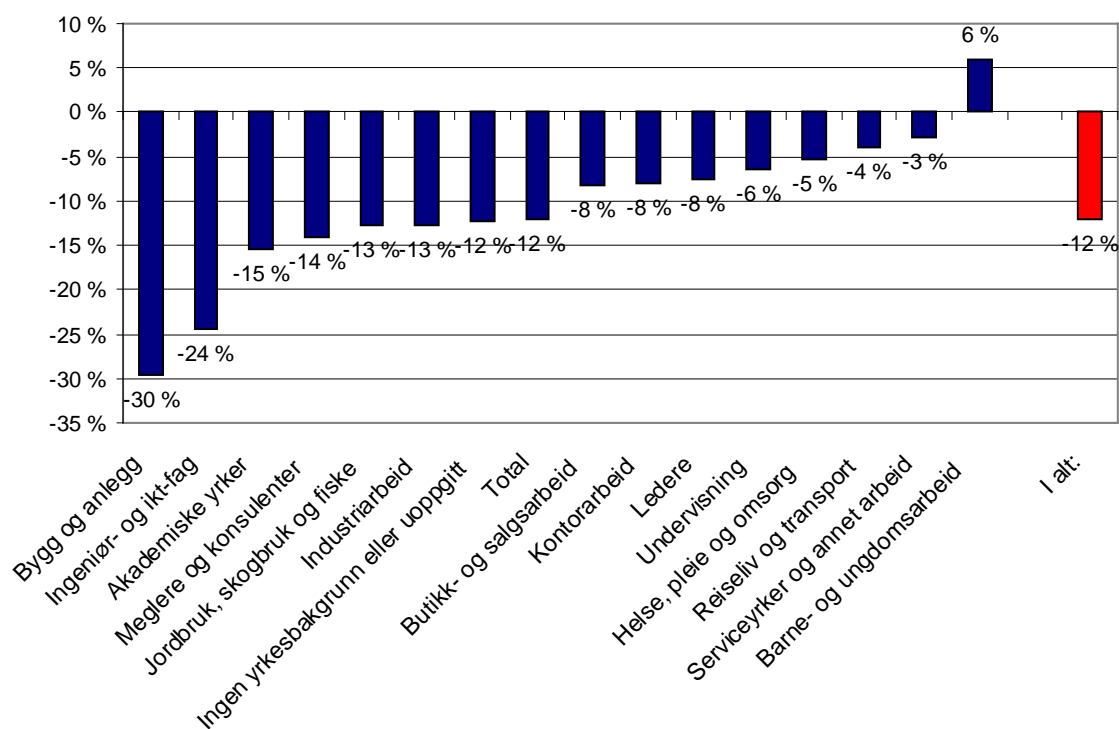
Innen bygge- og anleggsyrker falt ledigheten klart gjennom 2011, og denne utviklingen fortsetter i starten av 2012. Sammenlignet med januar i fjor har antallet arbeidsledige falt med 3 800 personer (-30 %) ⁴ for denne gruppen, og nesten 40 prosent av fallet i ledigheten det siste året kommer dermed blant bygge- og anleggsarbeidere.

Også for ingeniører og ikt-arbeidere faller ledigheten klart. Ved utgangen av januar var 2 600 helt ledige registrert med denne yrkesbakgrunnen. Det er en nedgang på 900 (-24 %) fra januar i fjor.

Barne- og ungdomsarbeidere er nå den eneste gruppen hvor ledigheten har økt det siste året. Det er nå 200 (6 %) flere barne- og ungdomsarbeidere enn i januar i fjor. Denne gruppen består i all hovedsak av barnehage- og skolefritidsassistenter.

⁴ På grunn av innføring av ny yrkesinndeling er endringen fra i fjor kun et estimat, se avsnittet "spesielle forhold" nederst i notatet for nærmere forklaring.

Figur 3. Prosentvis endring i antall arbeidsledige etter yrkesbakgrunn. Januar 2011 – januar 2012.

Kilde: NAV

Akademiske yrker

Innen akademiske yrker har ledigheten falt med 200 personer (-15 %) det siste året, og det er nå 1 300 helt ledige med denne yrkesbakgrunnen. De to største gruppene er saksbehandlere i offentlig sektor og journalister og informasjonsmedarbeidere som til sammen utgjør drøyt halvparten av de ledige med bakgrunn innen akademiske yrker.

Helse, pleie og omsorg

Innen helse-, pleie- og omsorgsykker har det blitt 300 (-5 %) færre helt ledige det siste året. Ved utgangen av januar var 4 500 helt ledige registrert med denne yrkesbakgrunnen. Omsorgs- og pleiearbeidere utgjør den klart største gruppen, med 2 900 helt ledige.

Industriarbeid

Til tross for svært urolige tider i Europa, og nedgang i eksporten for deler av norsk industri, faller fortsatt ledigheten blant industriarbeidere. Ved utgangen av januar var 8 900 personer med bakgrunn fra industriarbeid registrert som helt ledige, en nedgang på 1 300 (-13 %) fra januar i fjor. Om vi ser på sesongjusterte tall, ser vi også at ledigheten blant industriarbeidere har falt de siste par månedene, etter at den gikk noe opp tidligere i høst.

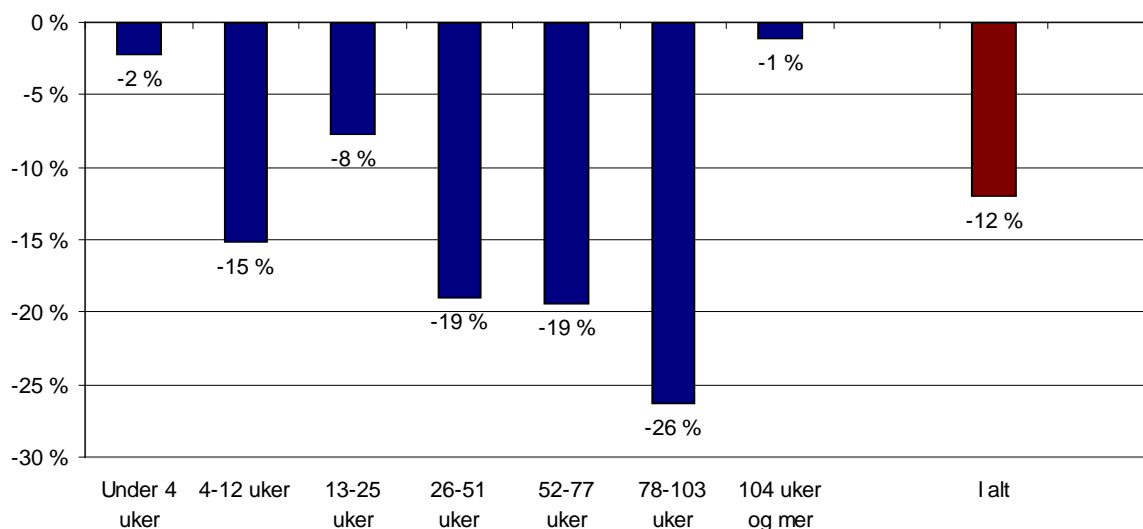
Ingeniør- og ikt-fag

Etterspørselen etter personer med bakgrunn fra ingeniør og ikt-fag er nå svært høy. I januar ble det lyst ut 3 100 ledige stillinger etter denne typen kompetanse. Det er nå 2 600 registrerte helt ledige med denne yrkesbakgrunnen, og om lag halvparten av disse har bakgrunn innen ikt-fag.

Færre ledige med lang arbeidssøkervarighet

Det er nå færre helt ledig innenfor alle varighetsgrupper. Størst har nedgangen vært blant de som har vært arbeidssøkere mellom 26 og 103 uker. I januar var det også en liten nedgang i antallet helt ledige som har vært arbeidssøkere mer enn 2 år. Dette er første gang siden oktober 2010 at denne gruppen er mindre enn ett år tidligere. Det henger sammen med at det var en svært høy vekst i antallet som ble arbeidsledige fra høsten 2008 og gjennom 2009, og mange av disse har blitt gående lenge ledige. Utover 2010 så vi imidlertid en bedring på arbeidsmarkedet, og tilgangen på nye arbeidssøkere gikk ned. Dette ser vi nå ved en klar nedgang i gruppen som har vært ledig mellom ett og to år, og det vil utover 2012 gjøre at også gruppen som har vært arbeidssøkere over 2 år vil begynne å minke.

Figur 4. Prosentvis endring i antall registrerte arbeidsledige fordelt etter arbeidssøkervarighet. Januar 2011 – januar 2012.

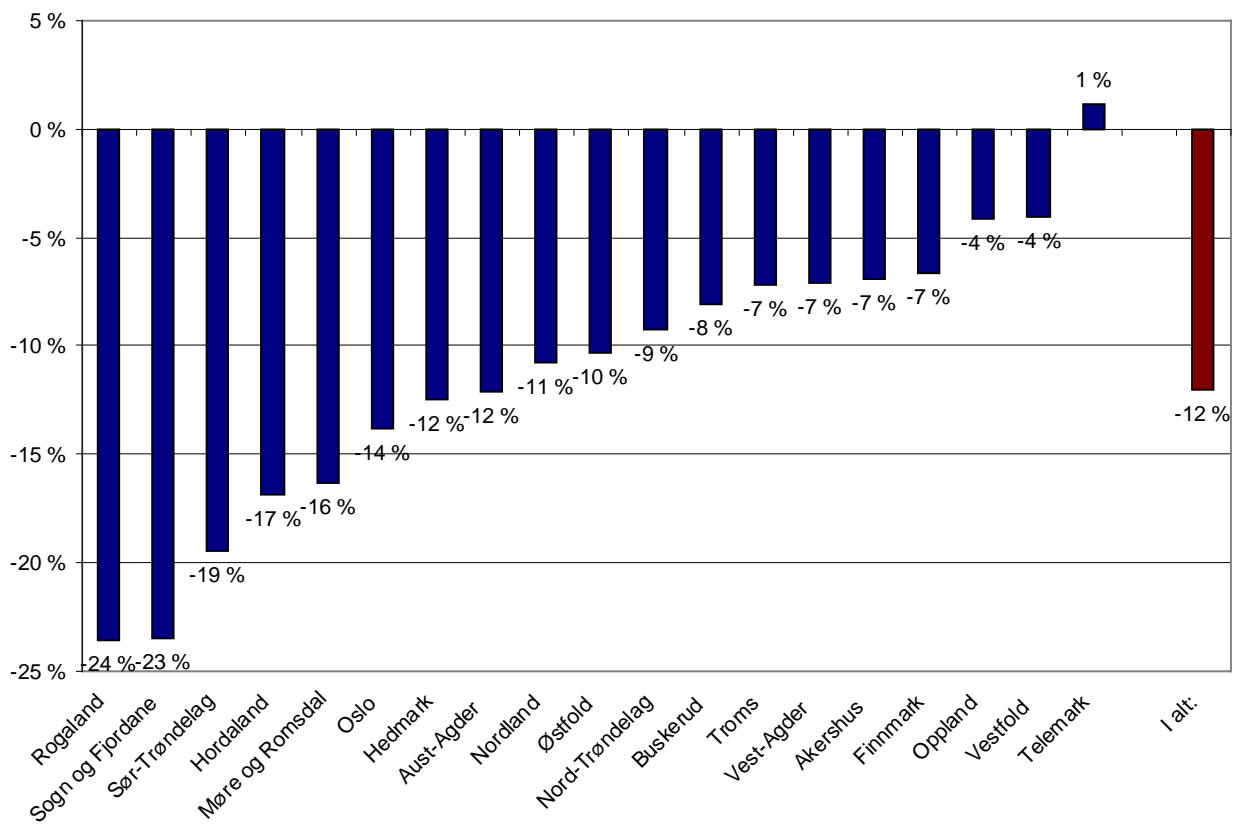
Kilde: NAV

Redusert ledighet i de fleste fylker

Det siste året har ledigheten falt i alle fylker bortsett fra Telemark, hvor antallet helt ledige har økt med 1 prosent siden januar i fjor. Størst har nedgangen vært i Rogaland (-24 %), Sogn og Fjordane (-23 %) og Sør-Trøndelag (-19 %). Samtidig har antallet som deltar på ordinære arbeidsmarkedstiltak utviklet seg ulikt fra fylke til fylke. Ser vi på summen av helt ledige og ordinære tiltaksdeltakere har denne økt i Telemark (10 %), Østfold (3 %) og Oppland (1 %). Nedgangen er størst i Rogaland (-19 %), Sogn og fjordane (-15 %) og Hordaland (-13 %).

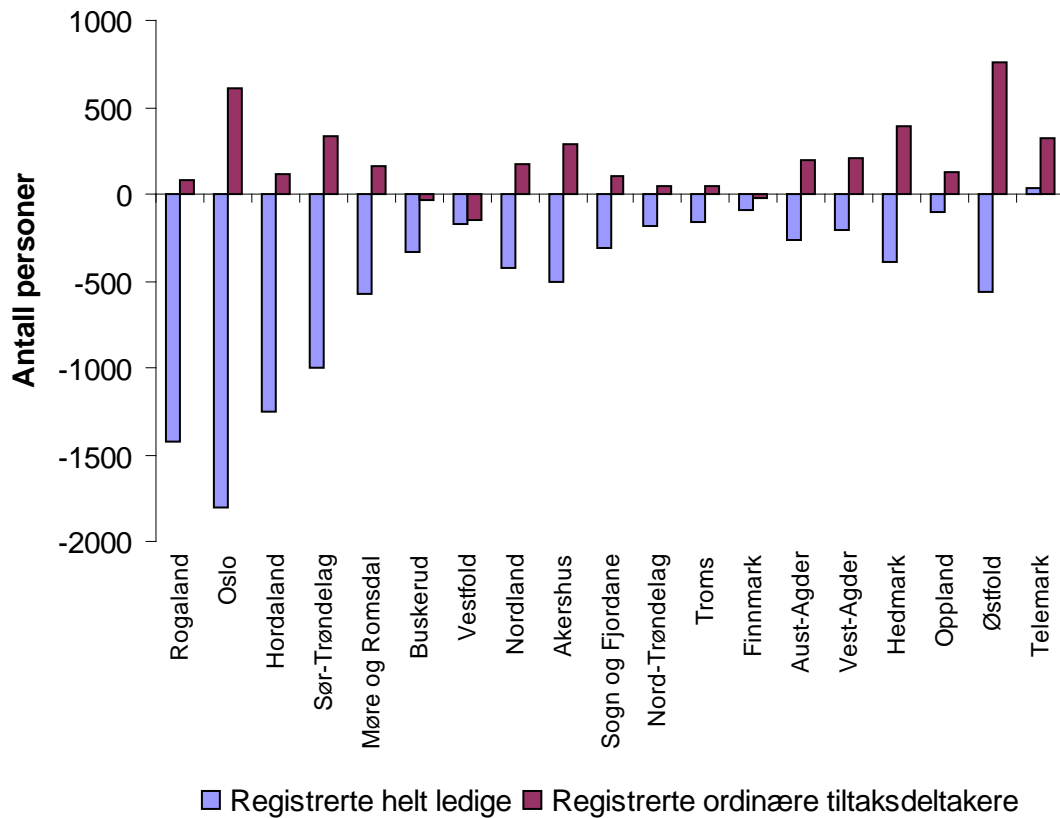
Ledigheten er nå lavest i Sogn og Fjordane (1,8 %) og Rogaland (2,0 %). Telemark (3,8 %), Østfold (3,5 %) og Aust-Agder (3,5 %) er fylkene med høyest arbeidsledighetsrate.

Figur 5. Prosentvis endring i antall arbeidsledige etter fylke. Januar 2011 – januar 2012.

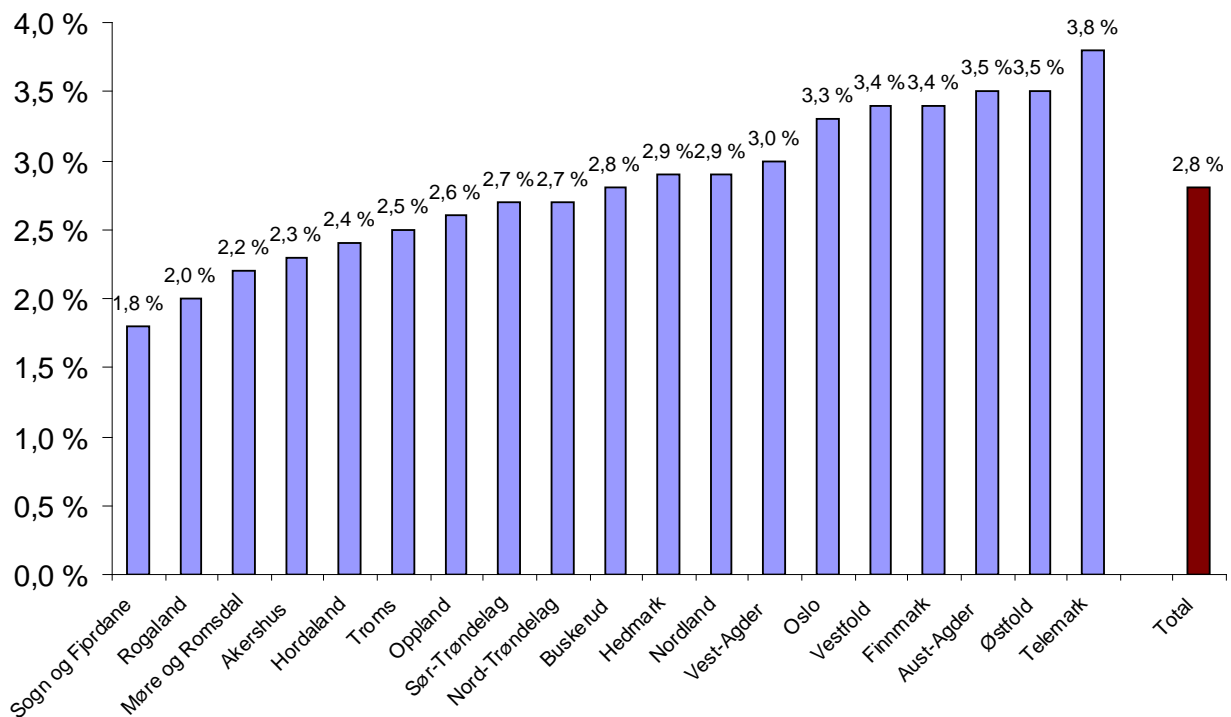
Kilde: NAV

Figur 6. Absolutt endring i registrerte helt ledige og registrerte ordinære tiltaksdeltakere etter fylke. Januar 2011 – januar 2011.

Kilde: NAV

Figur 7. Ledigheten i prosent av arbeidsstyrken etter fylke. Januar 2012.

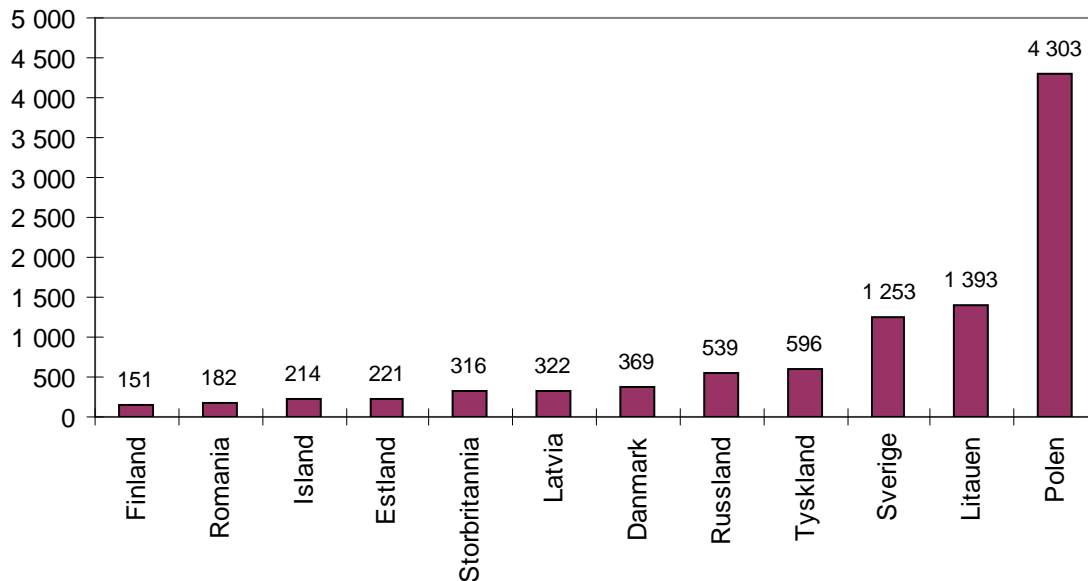

Kilde: NAV

Færre ledige arbeidsinnvandrere

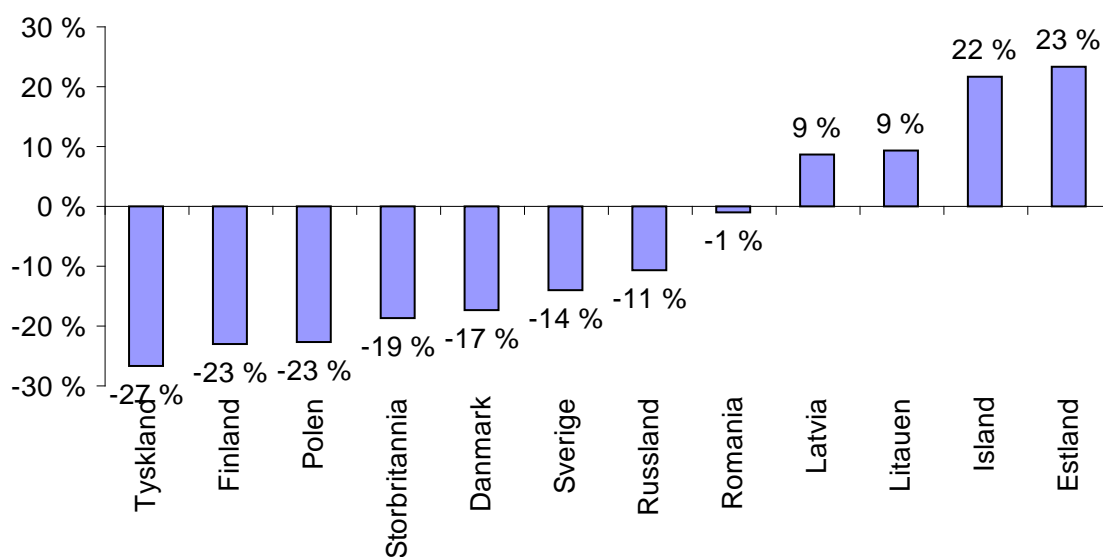
Figur 8 og figur 9 viser tall på arbeidsledige etter statsborgerskap for noen av de landene som er mest aktuelle for arbeidsinnvandring. Antallet arbeidsledige polakker er klart høyest (4 300), etterfulgt av litauere (1 400). Dette henger sammen med at dette er to store innvandringsgrupper. Det siste året har ledigheten gått mest ned for tyskere (-27 %), finner og polakker (-23 %). Ledigheten har økt for personer fra de tre baltiske landene, samt for personer fra Island. Dette er blant landene med høyest nettoinnvandring til Norge.

Figur 8. Registrerte arbeidsledige etter statsborgerskap. Antall personer i januar 2012.

Kilde: NAV

Figur 9. Registrerte arbeidsledige etter statsborgerskap. Prosentvis endring fra januar 2011 til januar 2012.

Kilde: NAV

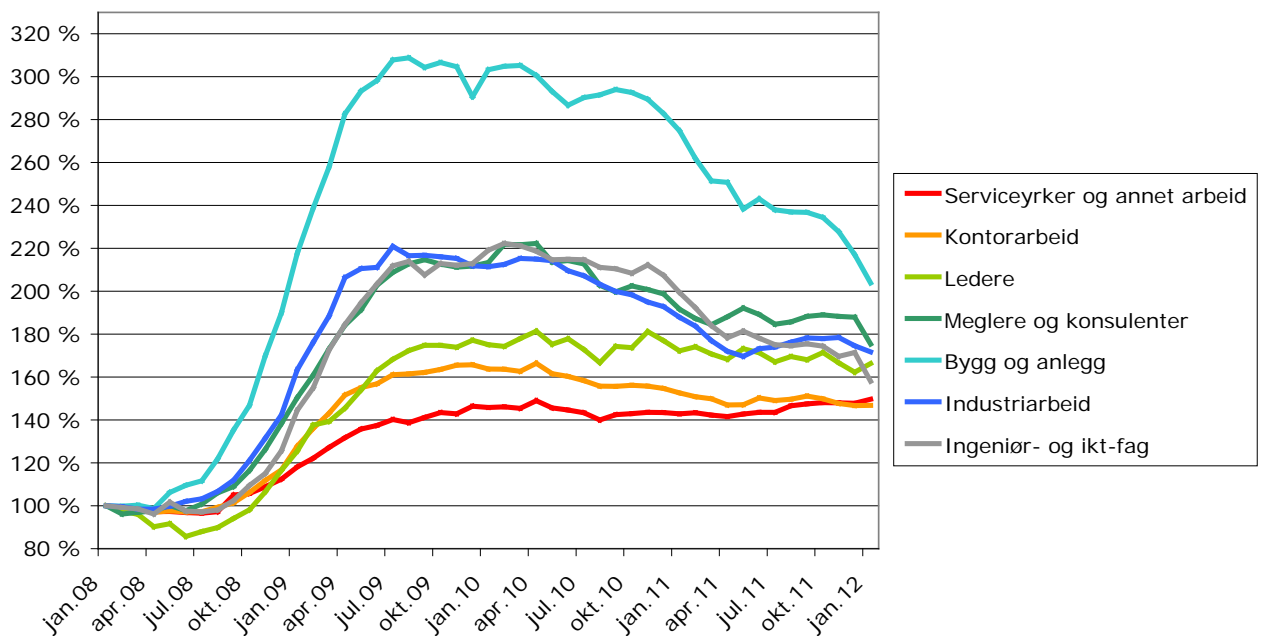
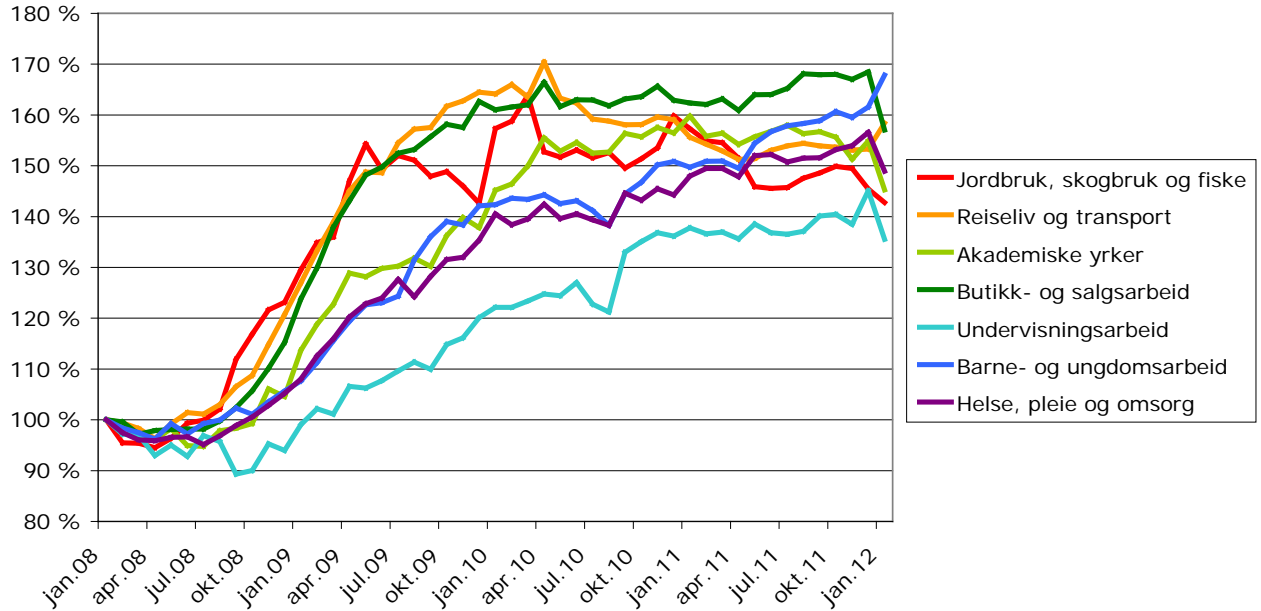
Spesielle forhold ved månedsoppdateringen

NAV innførte 9. januar 2012 ny standard for yrkesklassifisering (STYRK 08) i ett av sine saksbehandlingssystem. Dette innebærer et brudd i all arbeidsmarkedsstatistikk som er fordelt på yrke, både for registrerte ledige og statistikken over utlyste stillinger. Dette bruddet innebærer at vi ikke vil kunne presentere ledighet i prosent av arbeidsstyrken for de ulike yrkesgruppene før i mai, når vi får nye arbeidsstyrketall fra Statistisk sentralbyrå (SSB). Det vil bli estimert tall for de 15 hovedgruppene av yrker tilbake i tid, slik at vi kan gi estimat på endringen fra året før på henholdsvis helt ledige og tilgang stillinger for hovedgruppene av yrker. For mer informasjon om bruddet se nyhets sak på www.nav.no:

<http://www.nav.no/Om+NAV/Tall+og+analyse/Arbeidsmarked/Brudd+i+statistikken+med+yrke.301013.cms>

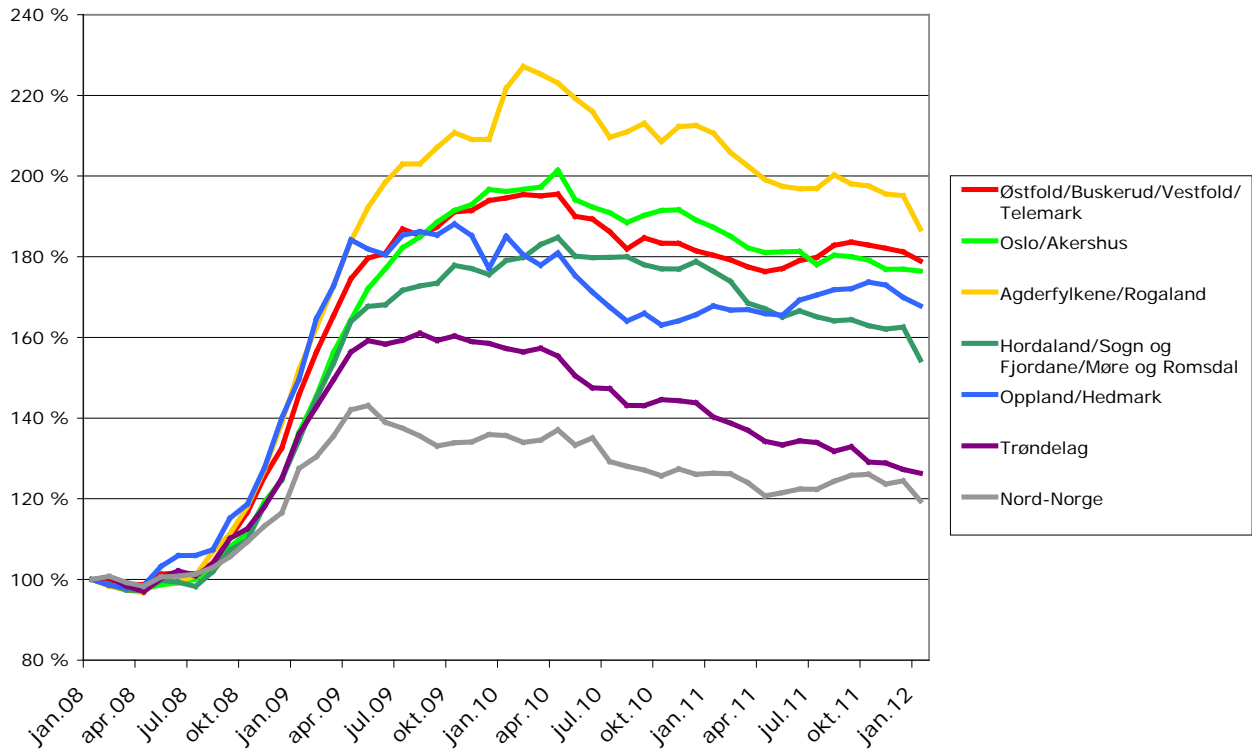
Figurvedlegg

Figur 10 og 11. Utviklingen i summen av registrerte arbeidsledige og ordinære tiltaksdeltakere innenfor yrkesgrupper (yrkesbakgrunn). Januar 2008 – januar 2012. Januar 2008 = 100. Sesongkorrigerte tall.

Kilde: NAV

Figur 12. Utviklingen i summen av registrerte arbeidsledige og ordinære tiltaksdeltakere i regioner. Januar 2008 – januar 2012. Januar 2008 = 100. Sesongkorrigererte tall.

Kilde: NAV